بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓް
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2023/HC-B12/26
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: މުޙައްމަދު ރާއިޝް އަޙްމަދު / ދަފްތަރު. ނަންބަރު ދސ 13410، މާލެ
- އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ފަރާތް: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: ކޯޓު އަމުރު (ހަރިގަނޑުގެ ބޭރުން ސަލާމަތުން ނުކުން)

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް
ފަނޑިޔާރު ދީބާނާޒް ފަހުމީ
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމް

- ނިމުނު ތާރީޚު: 14 ޝައްވާލް 1444 / 04 މޭ 2023

- ޝަރީޢަތް ނިންމެވުނު ތާރީޚު: 25 ރަމަޟާން 1444 / 16 އޭޕްރީލް 2023

- އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު އަމުރު:
- ނަންބަރު: 145-J/JSA/2023/10
- ނިންމި ތަން: ޖުވެނައިލް ކޯޓު
- މައުޟޫޢު: ކޯޓު އަމުރު (ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤު ހިމާޔަތްކުރުން)
- ނިންމުނު ތާރީޚު: 05 އޭޕްރީލް 2023
- ނިވެމުން ތާރީޚު: 05 އޭޕްރީލް 2023

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް
މުޙައްމަދު ނާއިފް އަޙްމަދު / ދަމުއަރު، ނަންބަރު ...
މާލެ، 13410

ޙާޟިރު ވަކީލުން:
އަލީ ސަޢީދު / ލޯޔަރޒް، މާލެ
ޢަބްދުﷲ ޝަރީފް / ލޯޔަރޒް، މާލެ

އިސްތިއުނާފުގެ ޖަވާބުދޭ ފަރާތް
ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް

ޙާޟިރު ވަކީލުން:
ޕަބްލިކް ޕްރޮސިކިއުޓަރ އަޙްމަދު ނަޝާދު
ޕަބްލިކް ޕްރޮސިކިއުޓަރ އަޙްމަދު ނަޝީދު

ޤާނޫނު - ކޯޓު އަމުރު - ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤު ހިމާޔަތްކުރުން - ޤާނޫނު އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 48 ވަނަ މާއްދާ - ޤާނޫނު މަދަނީ ކަންކަމުގެ ...
ފުރުޞަތު ... އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދުގެ 119 ވަނަ މާއްދާ

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލްގެ ރައުޔު

މައްސަލައިގެ ތަފްޞީލު:

1. މިއީ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/JSA/2023/10 ކޯޓު އަމުރު (05 އެޕްރީލް 2023) ނެރެފައިވަނީ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށްކަމަށްބުނެ އެއަމުރު އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި މާލެ / ދަފްތަރު ނަންބަރު [illegible] 13410، މުޙައްމަދު ހާޝިމް އަޙްމަދުގެ[1] ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން ބެލިފައިވާ މައްސަލައެކެވެ. މި ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާފަރާތަކީ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހެވެ.

މައްސަލައިގައި ކަންހިނގާފައިވާގޮތް:

2. 04 މާރިޗު 2023 ދުވަހު ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ގެނައުމަށްފަހު [illegible] މުޙައްމަދު ހާޝިމް އަޙްމަދު، 05 މާރިޗު 2023 ދުވަހުގެ [illegible] [illegible] ފުލުހުންގެ [illegible] މާލެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ފުލުހުންގެ [illegible] 244 ވަނަ މާއްދާއާއި، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 36 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

---

[1] ދ.ކ.ނ ނަންބަރު A010976

އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދުގެ 138 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހަށިގަނޑުން ބޭރުން ސާމްޕަލް ނެގުމުގެ އަމުރަކަށް އެދި ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގެ ފަރާތުން 30 މާރިޗު 2023 ދުވަހު ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ.[2]

3. މި ހުށަހެޅުމާ ގުޅިގެން ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/JSA/2023/07 (30 މާރިޗު 2023) ކޯޓު އަމުރުން މުޙައްމަދު [illegible] އަޙްމަދުގެ [illegible] [illegible] ދިވެހި ފުލުހުން ބޭނުންވާ [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު [illegible] އަޙްމަދުގެ [illegible] [illegible].

4. ބުނެވުނު އަމުރަކީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 244 ވަނަ މާއްދާއާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު)ގެ 36 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި ގަވާއިދު ނަންބަރު 2019/R-1052 (ޖިނާއީ މަސްއަލަތައް ތަޙުޤީޤުކުރުމުގައި ފުލުހުން އަމަލުކުރާނެ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދު)ގެ 138 ވަނަ މާއްދާއަށް [illegible] ނެރެފައިވާ އަމުރެކެވެ.

5. އެހެންކަމުން، 05 އޭޕްރީލް 2023 ދުވަހު، ފުލުހުންގެ ފަރާތުން ހަމަ އެ މައްސަލައިގައި ހަށިގަނޑުގެ ބޭރުން ސާމްޕަލް ނެގުމުގެ އަމުރަކަށް އެދި [illegible] [illegible] [illegible] ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ.[3] އެ [illegible] ހަވާލާދީފައިވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 244 ވަނަ މާއްދާއާއި، ޖިނާއީ މަސްއަލަތައް ތަޙުޤީޤުކުރުމުގައި ފުލުހުން އަމަލުކުރާނެ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދުގެ 119 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށެވެ.

6. ބުނެވުނު [illegible] ގުޅިގެން ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/JSA/2023/10 (05 އޭޕްރީލް 2023) ކޯޓު އަމުރުން މުޙައްމަދު [illegible] އަޙްމަދުގެ [illegible] [illegible] ދިވެހި ފުލުހުން ބޭނުންވާ [illegible] [illegible] [illegible]، އަދި ހަށިގަނޑުގެ ބޭރު ފުށުން ([illegible] [illegible] [illegible]) [illegible] ނަގަން [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު [illegible] އަޙްމަދުގެ [illegible] [illegible]. އެ އަމުރުގައި ހަވާލާދީފައިވާ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 244 ވަނަ މާއްދާއާއި، ގަވާއިދު ނަންބަރު 2019/R-1052 (ޖިނާއީ މަސްއަލަތައް ތަޙުޤީޤުކުރުމުގައި ފުލުހުން އަމަލުކުރާނެ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދު)ގެ 119 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށެވެ.

---

[2] ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގެ [illegible] ނަންބަރު 171/BFF/2023/12 ހަށިގަނޑުގެ ބޭރުން ސާމްޕަލް ނެގުމުގެ އަމުރަކަށް އެދި [illegible] [illegible] (30 މާރިޗު 2023)

[3] ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގެ [illegible] ނަންބަރު 171/BFF/2023/13 ހަށިގަނޑުގެ ބޭރުން ސާމްޕަލް ނެގުމުގެ އަމުރަކަށް އެދި [illegible] [illegible] (05 އޭޕްރީލް 2023)

7. ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ މި އަމުރާމެދު ހިތްހަމަނުޖެހިގެން މުޙައްމަދު ޝާހިބް އަޙްމަދުގެ ފަރާތުން މި އަމުރު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރިއެވެ. މިއީ އެގޮތުން ބެލި އިސްތިއުނާފީ ޤަޟިއްޔާއެވެ.

އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތައް

8. ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/JSA/2023/10 ކޯޓު އަމުރު (05 އޮގަސްޓް 2023) ނެރެފައިވަނީ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފުކަމަށްބުނެ، މުޙައްމަދު ޝާހިބް އަޙްމަދު ފަރާތުން އެ ނިންމުން އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް 02 (ދޭއް) ނުކުތާ ހުށަހަޅައި އެނުކުތާތަކާމެދު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ވާހަކަ ދައްކާފައިވެއެވެ. އެގޮތުން ހުށަހެޅި؛

8.1 ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ: އިސްތިއުނާފުކުރާ އަމުރު ނެރެފައިވަނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނު)ގެ 48 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)، (ށ)، (ނ) އަދި (ރ) އާއި ޤަވާޢިދު ނަންބަރު 2019/R-1052 (ޖިނާއީ މައްސަލަތައް ތަޙްޤީޤުކުރުމުގައި ފުލުހުން އަމަލުކުރަން އިޖުރާއާތުގެ ޤަވާޢިދު)ގެ 119 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށް ކަމަށްބުނެ ހުށަހަޅުއްވާފައެވެ.

8.2 ދެވަނަ ނުކުތާއަކީ: އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ ވަކީލް އިސްތިސްނާ ރިޕޯޓް ތަޙްޤީޤު ކުރުމަށް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ އަށް ނުކުތާ ކުރުމަށް ދިނުމަށް ފުލުހުން ޗެލެންޖް ވޯރަންޓު ވަރަކަށް އަންގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ މައްޗަށް ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/JSA/2023/07 (30 މާރިޗު 2023) ކޯޓު އަމުރު ނެރެފައިވާތީ، އަދި އެއަމުރާ އެއްގޮތަށް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ އަދުގެ ސާރޗް ނަގާފައިވާތީ، ސަރަޙައްދުން ދެވަނަ ފަހަރަށް ސާފުކޮށް ނުވާކަން ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/JSA/2023/10 (05 އޮގަސްޓް 2023) ކޯޓު އަމުރު ނެރުއްވައިދިނުމަކީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 34/2020 (ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގެ ޤާނޫނު)ގެ 93 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ފުލުހުންނަށް ލިބިދީފައިވާ ޤާނޫނީ ބާރުގެ ބޭނުން ނަހަމަގޮތުގައި ހިފައިގެން ކޯޓުއަމުރު އަމުރުނެރުއްވާފައިވާކަމަށް ހުށަހަޅުއްވާފައެވެ.

9. އެގޮތުން، ފުރަތަމަ ނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ ހަށިގަނޑުގެ ބޮލުން ސާމްޕަލް ދިނުމަށް ދެކޮޅު ހަދާނަމަ އެ ސާމްޕަލެއް ދިނުމަށް ކޯޓު އަމުރުން ހާޒިރުކުރުމަށްފަހު ސާމްޕަލް ދޭ [illegible] ކުރީގެ ތަޙްޤީޤުގައި [illegible] ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 48 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އަދި ކުރީގެ ތަޙްޤީޤުގައި [illegible] ، އެކަން [illegible] ސާބިތުކޮށް ދިނުމަށް ކޯޓު އަމުރެއް ނެރެފައިވެއެވެ. އަދި ޖިނާއީ މައްސަލަތައް ތަޙްޤީޤުކުރުމުގައި ފުލުހުން އަމަލުކުރާނެ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދުގެ 119 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ސާމްޕަލް ދިނުމަށް އެދޭނީ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 48 ވަނަ މާއްދާ ހުއްދަކުރާ ގޮތުގެ މަތިން ކަމަށްވެއެވެ. މީގެއިތުރުން، ޖިނާއީ މައްސަލަތައް ތަޙްޤީޤުކުރުމުގައި ފުލުހުން އަމަލުކުރާނެ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދުގެ 119 ވަނަ މާއްދާގެ އިޖުރާއަތު އެއް ގޮތުން ކޯޓު އަމުރަކާ އެދި ހުށަހެޅުމުގެ ކުރިން ސާމްޕަލް ނެގި ފަރާތުގެ ރުހުން އެއްކަމަށް ނުވަތަ ނަގަން ބޭނުންކުރާ ކޯޓު ހަމަހަމަކުރަންޖެހޭކަމަށް، މި މައްސަލައިގައި އެފަދައިން އަމަލުކޮށްފައިނުވާކަމަށެވެ.

10. ދެވަނަ ނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ އަތުގެ ސާމްޕަލް ނެގުމަށް ދެވަނަ ފަހަރަށް އެދުމުގައި ފުލުހުންނަށް ޤާނޫނީ ގޮތުން [illegible] ބާރުގެ ބޭނުން ނަހަމަގޮތުގައި ހިފައިފައިވާކަމަށް، ސަބަބުތަކެއްނެތި ކޯޓު އަމުރާއި ޚިލާފުވެފައިވާކަމަށެވެ. އެގޮތުން ފުރަތަމަ ކޯޓު އަމުރުގެ[4] މުއްދަތު ހަމަނުވަނީސް ދެވަނަ ކޯޓު އަމުރެއް [illegible] ސަބަބެއް ނުވަތަ [illegible] ހެކިތަކެއް ނެތި އެ އަމުރަށް އެދި ހުށަހަޅާ ޤަބޫލުކޮށް އަމުރު ނެރެފައިވާކަމަށެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އެދޭގޮތް:

11. ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/JSA/2023/10 (05 އޮގަސްޓް 2023) ކޯޓު އަމުރު ނެރެފައިވަނީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު)ގެ 48 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)، (ށ)، (ނ) އަދި (ބ) އާއި ގަވާއިދު ނަންބަރު 2019/R-1052 (ޖިނާއީ މައްސަލަތައް ތަޙްޤީޤުކުރުމުގައި ފުލުހުން

---

[4] ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/JSA/2023/07 (30 ޖުލައި 2023) ކޯޓު އަމުރު

އަމަލުކުރާނެ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދު)ގެ 119 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށް ކަމާއި، ބުނެވިދިޔަ އަމުރު ހޯދުމުގައި ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުން އަމަލުކޮށްފައިވަނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 34/2020 (ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގެ ޤާނޫނު)ގެ 93 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ފުލުހުންނަށް ލިބިދީފައިވާ ޤާނޫނީ ބާރުގެ ބޭނުން ނަހަމަގޮތުގައި ހިފައިގެން ކަމުގައި ކަނޑައަޅައި، ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/JSA/2023/10 (05 އޮގަސްޓް 2023) ކޯޓު އަމުރު ބާތިލުކުރުމަށް އެދިލައްވާފައެވެ.

އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކުގެ ތަޙުލީލު

12. އިސްތިއުނާފީ ފުރަތަމަ ނުކުތާގެ ތަފުސީލުގައި ދައުލަތުން ބުނެފައިވަނީ، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 57 ވަނަ މާއްދާގައި ސާމްޕަލް ނެގުމާ އަދި ބެލެހެއްޓުމާ ގުޅޭ ގަވާއިދު، ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުން އެކުލަވާލަން ވާނެކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާއި، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 212 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ބާރުލިބިގެން ހަދާފައިވާ ޖިނާއީ މައްސަލަތައް ތަޙްޤީޤުކުރުމުގައި ފުލުހުން އަމަލުކުރާނެ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދުގެ 109 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި [illegible] ސާމްޕަލްއަކީ [illegible] ބޭނުން ނުވާ ސާމްޕަލްއެއްކަމުގައިވާނަމަ، އެ ގަވާއިދުގެ 119 ވަނަ މާއްދާގައި [illegible] ބޭނުން ސާމްޕަލް ނެގޭނީ ކޯޓު އަމުރެއް އޮވެގެންކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމަށެވެ. މި މާއްދާ އަދި [illegible] ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދުގެ 40 ވަނަ މާއްދާއިންވެސް، ސާމްޕަލް ނެގުމުގެ ކަންކަން ހަމައެކަނި [illegible] ނުވަތަ [illegible] [illegible] ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު މާނަކުރަންވާނީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 244 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އިން ފުލުހުންނަށް ލިބިދީފައިވާ ބާރު [illegible] [illegible]. މިކަން ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 2 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އިން ސާފުވާކަމަށެވެ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2022/HC-B12/9 ޤަޟިއްޔާގައި ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒުގެ ރައުޔުގައި "ސަލާމަތީ ޚިދުމަތްތަކުގެ ތެރެއިން ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގެ [illegible] [illegible] ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގެ [illegible]

އަނެއް މަގު ސަބަބުތަކުގައި ބައެއް ކުރަނީ، ޖިނާއީ ކުށްތަކަށް ތަޙުޤީޤުކުރުމުގައި، ހެކިތައް ދައްކާތީހާރު ބެލެހެއްޓުމާއި، މައްސަލަތައް ސަބަބިއްޔަތުން ހަރުދަނާކުރަން ބޭނުންވާނޭ ތައްޔާރުވެގެން ވުރުން. ވީމާ، ހިނދު ޤާނޫނުގެ ދިނުމުގެ މައްޗަށް ޤާނޫނުއަސާސީ އާއި އަދި ޤާނޫނުން ތަޙްމީލުކުރެއްވި ކަމުގެ ކުރުމުން މުޅިން ކަނޑައެޅޭ އެއް ގަވާއިދެއް ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަން ދަޅުވެފައި ކަމަށް ދެކެން. ވީމާ، ހިނދު ޤާނޫނުގެ ދިނުމުގެ ތަޙްޤީޤުކުރުމުގެ ޖިނާއީ ކޯޓުތަކާ ކުށެއް، ހެކި ކޯޓުތަކުގައި އުފުލާނެ މައްސަލަތައް ކޯޓުތަކުން ކޯޓު އަމުރުތަކެއް އެދި ކުރަންޖެހޭނެ ބަޔާނެއް ކަމަށް ފެނެއެވެ." މިގޮތުން ބައިތަކުން އިޖުރާއަތުގެ ކަންތައްތަކެއް ދެ ތަފާތު ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2022/HC-B12/12,13,15 ގެ ޤަޟިއްޔާގައި ހައިކޯޓުން ދެކެވުނު ނުކުތާތައް ބަޔާންކުރައްވާފައިވެއެވެ. އެހެންކަމުން، ހައްދުތަކަށް، ބަންދުކުރުމަށް ދިނުމުގެ ސަބަބަށް ނިސްބަތްވާ ކޯޓު އަމުރުތައް ކުރިއަށް ގެންދިއުމުގައި ސާބިތުކަމެވެ.

13. މީގެއިތުރުން، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 48 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ތަޙުޤީޤުކުރަންޖެހޭ ހާލަތެއް މާއްދި ހުއްދަ ކޮށް އެދިގެން ގެންގޮސް ތަޙްޤީޤު ހިނގަމުންދާ ކުށެއް އަދި ޖިނާއީ ކުށެއް އެ މާއްދި ހުއްދަ ބަންދުކުރުމުގައި ކަމަށާއި، މި މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް ތަޙުޤީޤުކުރަން މައްސަލައާ ގުޅުވާ ހަމައެކަނި ކުށެއް އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުގެ އަޅާ ސާބިތުވާ ނުކުންނަކަށެވެ. އެހެންކަމުން، މި މައްސަލައަށް ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 48 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ތަޙުޤީޤު ނުކުރެވޭނެކަމެވެ.

14. އިސްތިއުނާފު ދަށުގެ ނުކުތާގެ ތަޙުޤީޤައި ދަށުދަށުން ބަންދުކުރުމުގެ ދިފާޢު ހިނގުމުގެ ޖިނާއީ ޤާނޫނުގެ 93 ވަނަ މާއްދާއާ އެ ޙުކުމުގެ ހިފެހެއްޓުމަށް އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތަށް ބަންދުކުރުމުގެ އަމުރު ބާޠިލުކޮށްފައިވެއެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ޙުކުމާމެދު ނިންމުން:

15. ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/JSA/2023/10 ކޯޓު އަމުރު ބާޠިލުކޮށްދިނުމަށް ނިންމައިފިން ކަނޑައަޅައިދިނުމަށް އެދެމެވެ.

ސަބަބިއްޔަތު ފާހަގަކުރެވުނު ކަންތައްތައް

16. މި މައްސަލައިގައި ސަބަބިއްޔަތުގެ ކުރިމަތިވެގައި އޮތް ސުވާލުތަކަކީ، އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު އަމުރަކީ ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ 48 ވަނަ މާއްދާ އަދި ގަވާއިދު ނަންބަރު 2019/R-1052 (ޖިނާއީ މައްސަލަތައް ތަޙުޤީޤުކުރުމުގައި ފުލުހުން އަމަލުކުރާނެ އިޖުރާއާތުގެ ގަވާއިދު)ގެ 119 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށް ނެރެފައިވާ އަމުރެއްތޯ އެވެ. އަދި، އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު އަމުރަކީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 34/2020 (ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގެ ޤާނޫނު)ގެ 93 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ފުލުހުންނަށް ލިބިދީފައިވާ ޤާނޫނީ ބާރުގެ ބޭނުން ނުހަމަ ގޮތުގައި ބޭނުންކޮށްގެން ނެރެފައިވާ އަމުރެއް ތޯއެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު އަމުރަކީ ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ 48 ވަނަ މާއްދާ އަދި ގަވާއިދު ނަންބަރު 2019/R-1052 (ޖިނާއީ މައްސަލަތައް ތަޙުޤީޤުކުރުމުގައި ފުލުހުން އަމަލުކުރާނެ އިޖުރާއާތުގެ ގަވާއިދު)ގެ 119 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށް ނެރެފައިވާ އަމުރެއްތޯ؟

17. ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ 48 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައިވަނީ އަންނަނިވި ފަދައިންނެވެ.

> " (ށ) އެހެން ޤާނޫނުގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައި ނުވާނަމަ، ފުލުހުން ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހާގެ ސަބަބިއްޔަތު ހަރަކާތްތަކުން އެއްވެސް ނަތީޖާއެއް ހޯދުމަށް ބޭނުންކުރުމުގެ ކުރިން، އެ މީހަކަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ޙައްޤުތައް އޭނާއަށް އަންގަންވާނެއެވެ. އެ ޙައްޤުތަކުގެ ތެރޭގައި ވަކީލަކު ހޯދުމުގެ ޙައްޤާއި، ހާމަކުރަން ބޭނުން ނުވާ ކަމެއް ހާމަ ނުކުރުމުގެ ޙައްޤާއި، އަމިއްލަ ނަފްސާ ދެކޮޅަށް ހެކިދިނުމުގެ ޙައްޤު ނުލިބޭނެ ކަމާއި، އޭނާ ބުނާ ކޮންމެ ބަހެއް ޝަރީޢަތުގައި އޭނާއާ ދެކޮޅަށް ބޭނުންކުރެވިދާނެކަމާއި، ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހާގެ ޙައްޤުތައް ހިމެނޭނެއެވެ. އަމިއްލަ ނަފްސާ ދެކޮޅަށް ހެކިދިނުމުގެ ބާރު ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހަކަށް ހިފެހެއްޓުމަށް ކަމެވެ."

މި މާއްދާ އިތުރަށް ތަފްސީލުކުރައްވަމުން ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. އަބްދުﷲ އަލީ ޒުހައިރުގެ[5] 34 ވަނަ ޕެރެގްރާފުގައިވަނީ އަންނަނިވި ފަދައިންނެވެ.

> " އެކަނިކަމުން، އަމިއްލަ ނަފްސާ ދެކޮޅަށް ހެކިދިނުމުގެ ޙައްޤު ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހަކަށް ލިބިގެންވާ ޙައްޤެއް ކަމުގައި ބަލާއިރު، ތުހުމަތު އެ މީހަކާ ގުޅުވަން ބޭނުންކުރާ ހެއްކެއް ފުލުހުން ހޯދުމުގައި ސަބަބިއްޔަތު

---

[5] ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު 2020/SC-A/76

[illegible]

ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 49 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ވަނީ އަންނަނިވި ގޮތަށެވެ.

"(ނ) މި ޤާނޫނުގެ 48 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ [illegible]"

18. އެހެންކަމުން، [illegible] ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 49 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަށެވެ.

19. މި [illegible][6] [illegible][7] [illegible]

---

[6] [illegible] 171/BFF/2023/13 [illegible] (05 [illegible] 2023)

[7] [illegible]

ފަރާތްތަކުގެ ބަޔާން ނެގިފައިވާ ކަމަށާއި، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް އިންކާރު ދިން ދުވަހުގެ ބަޔާން ނެގިފައިވާކަމަށް ދައުލަތުން ބުނެފައިވެއެވެ. އެހެންކަމުން، މި މައްސަލައިގައި ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 48 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ނ) ތަޙްޤީޤުކުރަންޖެހޭ ހާލަތެއް އޮތްކަމުގައި ނުދެކެއެވެ. ސަބަބަކީ، ތަޙްޤީޤުކުރާފަރާތުން [illegible] ގޮތުގައި [illegible] ބޭނުންވާ އެއްޗަކީ ވީޑިއޯ [illegible] ކަމަށްވާއިރު އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް އެ ވީޑިއޯ ކްލިޕްގައި [illegible] ހަމައެކަނި [illegible] އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ އަޑުގެ ސާމްޕަލްއާއި [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން [illegible]، މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވީޑިއޯ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އަދި ވީޑިއޯ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެކަށީގެންވާ ކަމަށެވެ.

20. ދެން އޮތް ސުވާލަކީ، އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު އަމުރު ނެރެފައިވަނީ ޖިނާއީ މައްސަލައެއް ތަޙްޤީޤުކުރުމުގައި ފުލުހުން އަމަލުކުރަން އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 119 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށްތޯއެވެ. މި ނުކުތާގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ ބަޔާނަކީ، އެ ޤާނޫނުގެ 119 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން [illegible] ތަޙްޤީޤުކުރުމުގެ ހާލަތުގެ ސާމްޕަލް ނެގުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސާމްޕަލް ދިނުމަށް އިންކާރުކުރުމަކީ [illegible] ކަމަށާއި، ކޯޓު އަމުރަކާ ނުލައި [illegible] ސާމްޕަލް ދިނުމަށް އިންކާރު [illegible] ހައްޤުގައި ކަމަށެވެ.

21. ޖިނާއީ މައްސަލައެއް ތަޙްޤީޤުކުރުމުގައި ފުލުހުން އަމަލުކުރަން އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 119 ވަނަ މާއްދާގައިވަނީ އަންނަނިވި ގޮތަށެވެ.

> " (ނ) ކޯޓު އަމުރަކާ ނުލައި ހަށިގަނޑުގެ ބޭރުން ސާމްޕަލް ނެގޭނީ، އެ ސާމްޕަލް ދޭންޖެހޭ މީހާގެ ރުހުމުގައި އެ ސާމްޕަލް ދޭނަމައެވެ.
>
> (ރ) ކުށެއްގެ ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހާ ސާމްޕަލް ދޭން ދެކޮޅުހަދައިފި ނަމަ، އެ ސާމްޕަލެއް ހުށަހެޅުން ނަގަންވާނީ ކޯޓު އަމުރަކުން އެކަނިއެވެ."

22. އެހެންކަމުން، ސާމްޕަލް ދޭ ފަރާތުގެ ރުހުން އޮތް ނަމަ ކޯޓު އަމުރަކާ ނުލާ ސާމްޕަލް ނެގިދާނެކަން ގަވާއިދުގެ 119 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އިން އެނގެން އޮތްއިރު، ސާމްޕަލް ދިނުމަށް ދެކޮޅު ހަދާނަމަ ކޯޓު އަމުރަކާއެކު ސާމްޕަލް ނެގުން އެ މާއްދާގެ (ށ) އިން ހުއްދަކުރެއެވެ. މި މާއްދާގައި، ސާމްޕަލް ނެގުމުގެ ކޯޓު އަމުރަކަށް އެދެވޭނީ، ސާމްޕަލް ދޭ ފަރާތުގެ ރުހުން އޮތްތޯ/ނެތްތޯ ބެލުމަށްފަހުގައިކަން ދޭހަވާފަދަ އެއްވެސް [illegible] އަދި، އެ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ކޯޓު އަމުރަކަށް އެދެވޭނީ ސާމްޕަލް ދޭން ދެކޮޅު ހަދާ ފަރާތަކުން [illegible] [illegible] [illegible] މި މާއްދާ [illegible] [illegible]

23. ވީމާ، އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ކޯޓު އަމުރު ނެރުއްވުމުގައި ޖިނާއީ މައްސަލައެއް ތަޙުޤީޤުކުރުމުގައި ފުލުހުން އަމަލުކުރަން އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދުގެ 119 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށްކަމަށް ނިންމައެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު އަމުރު [illegible] ޤާނޫނު ނަންބަރު 34/2020 (ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގެ ޤާނޫނު)ގެ 93 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ފުލުހުންނަށް ލިބިދީފައިވާ ބާރުގެ ބޭނުން [illegible] [illegible]؟

24. މި މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފުވި ފަރާތުގެ އަޑުގެ ސާމްޕަލް ދިނުމަށް އަމުރުކޮށް ކްރިމިނަލް ކޯޓުން 30 މާރިޗު 2023 ގައި އަމުރެއް[8] ނެރުއްވިއެވެ. އެ އަމުރުގެ މުއްދަތަކީ 30 މާރިޗު 2023 ގެ 15:00 އިން ފެށިގެން 05 އޭޕްރީލް 2023ގެ 15:00 އަށެވެ.[9] އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު އަމުރު ނެރުއްވީ 05 އޭޕްރީލް 2023 ގެ 13:00 ގައެވެ. އިސްތިއުނާފުވި ފަރާތުގެ ބަޔާނުގައި، 30 މާރިޗު 2023ގެ އަމުރާ އެއްގޮތަށް ސާމްޕަލް ނެގުމަށްފަހު، އަދި އެ އަމުރުގެ މުއްދަތު ހަމަވުމުގެ [illegible] އިތުރު އަމުރެއް ނެރެދިނުމަށް ފުލުހުންނަށް ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގެ ޤާނޫނުގެ 93 ވަނަ މާއްދާއިން ލިބިގެންވާ ބާރުގެ ބޭނުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަމުރަށް އެދިފައިވާއިރު އަދި އަމުރު ނެރުއްވާފައިވާ ޤާނޫނީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ޤާނޫނު [illegible] އިޖުރާއަތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] އެ އިޖުރާއަތު [illegible] އޮތް ނަމަ އެ

---

[8] ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/JSA/2023/07 ކޯޓު އަމުރު (30 މާރިޗު 2023)

[9] އަމުރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަމުރު ނެރޭ ގަޑިން ފެށިގެން 144 ގަޑިއިރު ވަންދެން

އިޖުރާއަތު [illegible]

[illegible]

25. މި މައްސަލައިގައި [illegible] އިސްތިއުނާފު[illegible] ފަރާތުން [illegible]. އަދި، އިސްތިއުނާފު[illegible] ފަރާތުން މި [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ [illegible] ޤާނޫނުގެ 43 ވަނަ [illegible]. އަދި ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 198 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި [illegible] ނުވަތަ [illegible] މި [illegible]

26. [illegible]

27. [illegible] 145-J/JSA/2023/10 [illegible] އަމުރު (05 އޮގަސްޓް 2023) [illegible]

ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން މަޒީދުގެ ރައުޔު

28. މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ޙަސަންގެ ރައުޔަށް ތާއީދުކުރަމެވެ.

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމްގެ ރައުޔު

29. މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ޙަސަންގެ ރައުޔަށް ތާއީދުކުރަމެވެ.

ހުކުމް:

ދެންނެވުނު، ބަޔާންކުރެވުނު ސަބަބުތަކަށް އެހެން ހުކުމުން، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/JSA/2023/10 ކޯޓު އަމުރު (05 އޮކްޓޫބަރު 2023) ބާތިލު ކުރުން ތަންފީޛު ނިޒާމުގެ ކަނޑައަޅައި، މިމައްސަލަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާގުން ހުކުމް ކުރިމެވެ.

މި ފަނޑިޔާރުން ބަލައި ހުކުމް ކުރީ:

ފަނޑިޔާރު ދިލްޝާދު ޝަރީފް

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް
(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމް